

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quæ actiones extraiudiciales sint Religiosis specialiter interdictæ. punct.
13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

choram forenſis negocij ſuſceprum, vel executor exiſtat, quod clarius expreſſit *cap. ex parte de poſtulando*, dicens Religioſos non debere eſſe forenſis, vel Eccleſiaſtici negocij ſuſcepores. Quibus verbis debitum legalis & obligatio exprimitur, non irritatio actus, & licet in *Clement. Religioſus de Procuratoribus*, dicatur Religioſum non poſſe ſine ſui ſuperioris licentia Procuratoris officium ſuſcipere, non inde inferitur, ſi de facto ſuſcipiat, actum irritum eſſe, cum de potentia licita, & valida optime hæc verba explicari poſſint, præcipue cum ſic explicanda ſint de ſubſtitutione. Procuratoris in eodem textu eiſdem verbis habita. Neque obſtat Religioſum ſeruo comparari, cuius iudicium nullum eſt, quia etiam comparatur filiofamilias, cuius iudicium validum, tamenſi patris conſenſus non acceſſerit, aliis ſi ex comparatione ad ſeruum inferendum eſſet ſupradicta officia à Religioſo exercita nullius eſſe momenti, dicendum eſſet neque ex licentia Prælati valida fore, ſi quidem ſeruus etiam ex licentia domini iudex eſſe non poteſt. Ergo ſupradicta officia à Religioſo ſine licentia Prælati præſtituta valida ſunt, tamenſi iniquè præſententur, & ita tenet, pluribusque relatis firmat Fulvius Pauian. *conſ. 62. à n. 72. c. 9. l. 99.*

2. Nihilominus contrarium poſſet communis ſententia, quam expedit per partes explicare, vt inde conſtet quid tenendum ſit. Primò affirmat officium iudicis à Religioſo ſuſceptum, ab eoque exercitum abſque ſui Prælati licentia nullum eſſe, ſic docuit Gloſſa loquens de officio arbitri in *leg. Prædius 7. §. in ſeruum ſi de arbitrio*, Sanch. *lib. 6. ſumm. c. 15. n. 69. c. 97. ubi loquitur de officio Vicarij*, Layman. *lib. 4. ſum. cap. 11. n. 6. ſine*. Mouentur exemplo ſerui, cuius arbitrium, & iudicium nullum eſt. Fateor inefficax eſſe argumentum ob ea quæ dixi in ratione dubitandi. Et præcipue quia ex ſerui iudicio irritato non debet inferre iudicium Religioſi annullari, cum ſit diuerſa ratio. Serui enim iudicium annullatur, non quia ſeruus domino ſubiectus eſt, ſed quia vilis eſt. Quapropter cenſerem Religioſi iudicium validum eſſe: dum à Prælato non irritatur, poſſe autem Prælatum illud irritare, & annullare nemini eſſe poteſt dubium ob dominium, & poteſtatem, quam in eius voluntatem habet.

3. Quod munus actoris tenendum eſt inualidè à Religioſo præſtari ſine licentia Prælati in omnibus illis cauſis, quibus diximus licentiam requiri. Sic teſtatur ex omnium ſententia Nauarr. *com. 2. de Regal. num. 64.* Sanch. *lib. 6. ſum. cap. 12. à n. 1.* Layman. *lib. 4. tract. 5. cap. 11. in princ.* Ratio ea eſt; quia Religioſus caret fundamento iudicij, cum nihil habeat proprium, omniſque ſua iura, & actiones Religionis ſint, ac proinde independentè à Religione inualidè petit, vel ab eo petitur. Et in hac parte veriſſimum eſt ſeruo, & filiofamilias comparari, qui nec agere, nec conueniri in iudicio poſſunt *leg. lic nulla, leg. vis ſi de iudicis, leg. ſeruus, Cod. eodem tit.*

4. De officio Procuratoris, & aduocati communis eſt ſententia carere Religioſum poteſtate illud in iudicio exercendi abſque ſuperioris licentia. Quia non cenſetur legitima perſona, vt ibi nomine proprio, vel alieno aſſiſtat; ſicut ſeruus, cui in hac parte comparandus videtur. Præterea; quia dicta *Clement. Religioſus*, loquens de Procuratoris officio Religioſus interdico vitur verbo *non poteſt*, quod inducit neceſſitatem, & actum contra geſtum reddit omnino nullum, vt tradit Gloſſa *regul. non poteſt. de Regiuriſ in 6. Tiraquel. poſt. leg. conubial. gloſſ. 4. n. 1.* Couarr. *cap. ſua de teſtam. n. 1.* Gutierrez. *leg. nemo poteſt. cap. 47. ſi de legat. 2. Sanch. lib. 6. de matr. diſp. 38. n. 20. in 3. argum.* atque ita tenent in propriis terminis Abbas *cap. in noſtra. n. 9. de procuratoribus*. Decius *cap. 2. à n. 78. de iudic. in 2. edit.* Cardin. dicta *Clement. Religioſus. num. 7. oppoſit. 11. & ibi Immola. n. 13. Bonifa. n. 26. c. 27.* Layman. *lib. 4. ſum. tract. 5. c. 11. n. 2.* Hanc tamen ſententiam limitat Sanch. *lib. 6. ſum. cap. 11. n. 41.* ne procedat in procuratore ex licentia ſuperioris ſuſceptam, tamenſi abſque vtilitate monaſterij. Secundo ne procedat in officio aduocati, quod exiſtimat validum eſſe etiam abſque ſuperioris licentia. Quia *Clement. Religioſus*, cui hæc irritatio præcipue nititur loquens de procuratore ſolius licentiæ mentionem fecit. De aduocatione verò nihil definiuit.

5. Cæterum veriſſimo cenſeo; officium Aduocati & Procuratoris à Religioſo ſuſceptum ſine ſuperioris licentia validum eſſe, dum à ſuperiore non irritatur, vel à parte contraria excipitur; quia Religioſus iure naturali etiam ſuppoſita eius profeſſione non eſt inhabilis ad hæc officia, cum non agat nomine proprio, ſed alieno, nec iura propria, ſed aliena patrocinetur. Ex iure autem poſitiuo non apparet textus, ex quo hæc inhabilitas colligatur, vt expendimus in ratione dubitandi. Neque eſt verum verbum *non poteſt* ſemper inducere incapacitatem in actu, ſed ſolum quando ipſum actum afficit; vt ſi lex diceret: non poteſt talis actus eſſe. Sectus verò quando perſonam operantem aliis habilem afficit, vt in præſenti: Quod optime confirmatur aduerſus Sanch. ex ſubſtitutione procuratoris abſque licentia facta, quem ipſe dicto *ca. 13. n. 15.* concedit valere; tum ad extraiudicialia, tum cum ſic à Religioſo tanquam à ſimplice nuncio; eſſe admitat omnem hanc ſubſtitutionem dictæ *Clem. Religioſus*, prohiberi ſub verbis

non poteſt. Adde, in *cap. 2. de teſtam. in 6.* ſub verbo *non poteſt* prohibetur Religioſus eſſe teſtamentorum executores, & tamen ipſe Sanch. *c. 11. n. 44.* plures referens firmat validam eſſe executionem abſque ſuperioris licentia factam. Ergo ex verbo *non poteſt* non deſumitur efficax argumentum aduerſus hanc irritationem. Dixi niſi à parte contraria excipitur, nam ea exceptio legitima eſt, quamque iudex tenetur admittere, vt pote legi conformis; ac proinde ea facta cenſendus eſt Religioſus à iudiciali procuratore, & aduocatione iure ipſo repellus, conſentit. Sanch. *lib. 6. ſum. c. 13. n. 42. cum*. Bellamena *cap. ex parte n. 2. de Poſtulando*.

6. De officio tabellionatus exercito à Religioſo docet Couarr. *praſt. q. c. 19. n. 9. verſ. monachus cum Decio c. 2. num. 3. aliis 78. de iudicis*, inualidum eſſe instrumentum ſine licentia Abbatis conſectum, quia eſt aduerſus legem reſtatam in *c. ſicut. No clerici, vel Monachi* prohibentem illius uſum. Cæterum verius eſt, ea instrumenta conſecta valida eſſe, quia nullus eſt textus irritans eorum valorem, nam textus, in *c. ſicut. agui de clericis*, ac monachis loquitur, nullumque ibi eſt verbum irritationem ſignificans. Et in clericis, qui ante clericatum tabelliones erant, pluriſi doctores, quos referret, & ſequitur Couarr. *d. c. 19. n. 8. verſ. quod ſi ſacerdos*. Defendunt valde eſſe illorum instrumenta in clericatu conſecta. Neque ex eo quod actus fiat contra legem inferendum eſſe nullum, quia inſuper requiritur, vt fiat contra formam, & ſolemnitatem à lege præſcriptam, vt docui *tr. 3. de legib. diſp. 2. pan. 2. &* atque ita ſuſtinent in præſenti Gregor. Lopez *leg. 18. tit. 1. p. 1. verbo contra noſtra*. Sanch. *lib. 6. ſum. cap. 11. n. 48.* Layman *lib. 4. ſum. tract. 5. c. 11. n. 4.* Excipitur tamen debet, niſi ſupradictum interdiceret Religioſo tabellionatus uſum, & de hoc interdico publicè conſtat; quia hoc interdico prohibito legis additum cenſetur eſſe actus irritatio, ne ſit fruſtraneum, & inutile; ſic loquens de clerico tradunt Abbas *eo cap. ſicut. n. 1.* Anch. *n. 7.* Roſella verbo *tabellio. n. 7.* Sylueſt. *lib. 3. dicto 3.* Couarr. alios referens, *praſt. dicto c. 19. n. 8. verſ. quod ſi ſacerdos*, & in propriis terminis de Religioſo docent Sanch. & Layman *ſupra*.

7. Denique quod teſtimonium in iudicio ferendum, non non deſunt Doctores, qui cenſent inualidum eſſe præſtitum à Religioſo ſine ſui ſuperioris licentia: Sic Angel. de Aretio inſtit. de iure perſonar. in *Rubr. n. 7. Angel. de Clauſula ſum. verbo teſtis n. 4. inclinatur. Felin. cum nunciis. n. 3. de teſtib. c. 1. atreſtationibus*. Et probari poteſt, quia eo ipſo, quo Religioſus deponit abſque ſui ſuperioris facultate, deponit coram non iudice, quia comparatione illius iudex non eſt. Ergo illa de poſitio iudicialis valere non poteſt. Cæterum verius cenſeo validam eſſe de poſitionem; tamenſi coram iudice incompetentis quia incompetentia iudicis de poſitionem non reddit nullam, vt ſupponit Couarr. *lib. 2. var. c. 13. n. 7. verſ. ex quo ſpud me*, ex alia parte nullus eſt textus hanc de poſitionem inſtitmans. Ergo valida erit tamenſi licite facta: Sic Abbas *cap. cum nunciis n. 4. de deſeſtib. c. 1. atreſtationibus*. Fatnac. *tr. de teſtib. q. 61. n. 14.* Layman. *lib. 4. tract. 5. c. 11. n. 3.* Sanch. *lib. 6. c. 13. n. 10.* & alij apud ipſos.

PUNCTVM XIII.

Quæ actiones extraiudiciales ſint Religioſis ſpecialiter interdictæ.

V Aræ enumerantur à doctores; præcipuas, & frequentiores percutemus.

§. I.

De executione teſtamenti; ſeu vltimæ voluntatis.

SVMMARIVM.

- 1 Suſceptio, executioneque teſtamenti abſque licentia ſuperioris eſt Religioſo interdicitæ.
- 2 Poſita licentia prohibitio ceſſat.
- 3 Quilibet Prælatum etiam localis hanc licentiam concedere poteſt, niſi conſuetudine, vel Religionis conſtitutionibus aliter ſit præſcriptum, vt in Societate Jeſu.
- 4 Et licentia vti poſſunt ſuperiores ſecum.
- 5 Reuocari poteſt; antiquam ſubditus ea vti incipiat, ſicut poſt.
- 6 Subditus petens licentiam à ſuperiore concedente retrocedere non poteſt.
- 7 Coram ordinario tenetur Religioſus teſtamentarius rationem reddere.
- 8 Acceptationem, & executionem teſtamenti ſine ſuperioris licentia plures cenſent inualidas eſſe. Verius eſt oppoſitum.
- 9 Limitatur, niſi ſuperior contradixerit, vel niſi in iudicio opponatur deſectus licentiæ.

- 10 Negant plures officium commissarii sine licentia Prælati posse exerceri? Verius videtur oppositum.
- 11 Idem est dicendum de electione executorum; esto Sanch. contra tenet.
- 12 Idem de electione pauperum, cui Sanch. contradicit.
- 13 Consilium in testamento exequendo optime potest Religiosus præbere sine licentia Prælati, executoris petere tenentur, esto non sequi, si testator præscriptis fieri executionem de consilio Religiosi.
- 14 Si testator præcipiat executoribus sequi Religiosi consilium, negat Sanch. obligationem petendi. Contrarium verius est.
- 15 Religiosus testamentarius potest bona in pauperes distribuenda sibi applicare.
- 16 Religiosus minoribus executio testamenti est omnino interdicta.
- 17 Neque ab hoc interdicto excusatur, etiam si distributio inter ipsos Religiosos, vel Sanctæ Clarae Moniales facienda sit.
- 18 Possunt esse Commissarii ex voluntate testatoris, & pauperum electores.

Prima actio extrajudicialis prohibita Religiosis absque suorum superiorum licentia enumerari potest susceptio, & executio ultimæ voluntatis, sicuti decidit *cap. Religiosus 2. de testam. in 6. ibi.* Religiosus executor ab aliquo in sua ultimæ voluntate deputatus, non potest (cum velle, vel nolle non habeat) huiusmodi officium suscipere, vel exequi, nisi à superiore suo petita super hoc licentia, & obrenta. Idem tradit Clem. *unica de testam.* Ex quibus verbis manifestè constat Religiosum absque sui superioris licentia suscipere non posse, neque post susceptionem exequi officium executoris ultimæ voluntatis, siue ultimæ voluntas fuerit declarata testamento, siue codicillo, siue donatione causa mortis, vel alio simili, Glossa *dicitur Clem. vult. culibet, & ibi Cardinal. n. 2. Immol. n. 6. Sanch. lib. 6. cap. 11. n. 2.*

2. Posita verò sui superioris licentia constat ex supradictis textibus Religiosis permissi tam quoad institutionem, & legata profana, quam pia; quia supradicti textus indistinctè de cuiuslibet ultimæ voluntatis susceptio, & executione loquuntur. Præterquam quod satis pium est, quancunque defuncti voluntatem licitam, & honestam exequi. Neque in huius officij executione, & susceptione opus est, vt aliqua specialis vtilitas monasterio proueniat; quia dicti textus illam non exposuissent, sed solum licentia Prælati contenti sunt, vt optime aliis relatis aduertit Sanch. *lib. 6. sum. c. 11. n. 8. & 9.*

3. Hanc licentiam quilibet Prælati sui generalis, siue Provincialis, siue localis suis subditis concedere potest; quia verè Prælati est, & prædicti textus solius Prælati licentia absque vlla restrictione meminerunt, & ita tradunt Cardinal. *in Clem. unica n. 41. notabil. 5. ibi Immol. n. 9. Bonif. n. 52.* Syluest. verbo *testam. 2. q. 1. concl. 2. Molin. de iustit. tom. 3. disp. 247. circa finem, Sanch. aliis relatis lib. 6. sum. cap. 11. n. 15.* Excipiendum tamen est, nisi consuetudine, aut statuto Religiosis generali, vel Provinciali hæc licentia referuata sit, vt in societate Iesv Generali præposito referuatur. *6. part. Constit. cap. 3. §. 7.* Quia eo casu Provincialis, vel localis Prælati Prælati non est.

4. Hinc inferitur superioriorem potentem subditis supradictam licentiam concedere, sibi etiam concedere posse: quia commune est apud Doctores superioriorem vti posse facultatibus, quas aliis communicare potest, ne deterioris conditionis suis subditis existat, quando in Religione contrarium statutum non est: sic Syluest. *testam. 2. quest. 2. concl. 1. Molin. tom. 4. disp. 247. circa finem, Man. Rodrig. quest. regul. tom. 3. quest. 70. art. 1. Sanch. lib. 6. sum. cap. 11. n. 5.*

5. Ea verò licentia concessa, si subditus eam vti non cepit, potest superior causa aliqua honesta ductus reuocare. Secus si subditus cepit ea vti, quia per executionem ceptam hæres, & legatarij ius obtinuerunt, vt ad finem executio perducatur; ac proinde superior, qui eo casu licentiam daram subdito reuocaret, iniurius, & iniustus hæredi, & legatariis esset, ab illisque compelli posset in priori concessione persistere; sic aliis relatis docet Sanch. *lib. 6. sum. cap. 11. n. 12.*

6. Adde, eo solum quod subditus ad acceptandum testamentarij officium licentiam petiit, & superior concedit, retrocedere non debet, sed compelli potest ad acceptandum, & exequendum. *Arg. cap. quidam de renunc. vbi potens licentiam ad renunciandum, cogitur concessa licentia renunciare;* quia illa petito accedente superioris consensu est tacita officij acceptatio: Sic Cardin. *di. Clem. unica de testam. n. 11. q. 4. & ibi Immol. n. 9. Bonif. n. 37. & seqq. Sanch. lib. 6. cap. 11. n. 13.*

Susceptum à Religioso officium executoris nequit monasterium loco Religiosi exequi; quia hoc ius personale est; quippe eligitur à testatore indultria personæ: ac proinde non tranfit in monasterium: sic sustinet Bart. *leg. in suis quest. quest. 12. ad finem, Immol. Clem. unica n. 24. de testam. Sanch. lib. 6. sum. cap. 11. num. 21.*

Ferd. à Castro. Sum. Mor. Pars III.

7. Teneatur tamen Religiosus etiam si exemptus sit coram ordinario rationem suæ executionis reddere, ipsèque ordinarius obligatus est eam exigere, quia ita cauetur in *di. Clem. unica de testam.* Et licet Man. Rodrig. *tom. 1. quest. regul. q. 70. art. vlt. cum Richard.* affirmet hoc esse intelligendum de Religiosis solum communem exemptionem habentibus, qui ratione contractus, vel delicti coram ordinario conueniri possunt, iuxta *cap. 1. de Priuileg. in 6.* non autem de Religiosis ita plene exemptis, vt ob illas causas coram ordinario non conueniantur, quales sunt modò omnes mendicantes, & eorum priuilegijs gaudentes, tenendum nihilominus est, omnes Religiosos cuiuscunque exemptionis sint in hac parte ordinarijs subici, nisi expressum priuilegium habeant, quo *dicitur Clem. derogetur,* quia *Clement.* absolute loquitur, & absque vlla distinctione; & ita sustinet absque prædicta distinctione; Molin. *tom. 1. de iust. disp. 247. circa finem, Sanch. lib. 6. sum. cap. 11. num. 21. Barbof. plures referens alleg. 81. num. 34. & alleg. 185. num. 50.*

8. Restant tamen aliquot difficultates enodandæ. Prima an Religiosus acceptans deputationem sui à testatore factam, illamque exequens absque superioris licentia valeat acceptatio, & executio? Negant plures valere, quia Textus in *cap. Religiosus de testam. in 6.* vritur verbo non potest, quod videtur potentiam tollere, & actum contra gestum reddere nullum. Deinde illa acceptatio est contra legis prohibitionem, quæ regulariter reddit actum nullum, iuxta *leg. non dubium Cod. de legib.* Denique est acceptatio, & executio sine voluntate, cum sit absque voluntate Prælati. Nam cum Religiosus non habeat velle, vel nolle, dici non potest voluntatem habere, ergo est nulla, sic sustinet Couar. *cap. tua nos de testam. n. 2. sine. manuel. quest. regul. tom. 1. quest. 65. art. 3. disp. 247. circa finem,* & alij relati & Sanch. *lib. 6. sum. n. 11. num. 43.* Sed quamuis hæc sententia sit valde probabilis (vt inquit Sanch.) probabiliorem existimo contrariam scilicet acceptationem deputationis, ipsiusque executionem absque superioris licentia præstitam validam esse; eo quod in *dicto cap. 2. de testam. in 6.* solum hæc susceptio, & executio prohibeatur, neque vterius lex præcedat ad irritandum actum prohibitum; ideo enim diximus officium Procuratoris sine superioris licentia valide suscipi, quia Textus in *cap. monachi 16. quest. 1. & Clem. Religiosus de procuratorib.* sola prohibitionem contenti sunt absque addita irritatione. Cum ergo Textus in *cap. Religiosus* prohibitionem statuerit, quin irritationem addiderit, affirmandum est, actus gestos validos esse, tamen si illicite præstentur. Exemplumque militis confirmari potest, cui prohibitum est esse procuratorem; si tamen à iudicio non repellitur, vel lent gesta per eum, *leg. filius familiaris §. veterani §. de procuratorib.* Atque ita docent post alios antiquiores Greg. Lopez *leg. 2. verbo Frayles tit. 10. part. 6. Menoch. de præsumpt. lib. 22. præsumpt. 46. n. 14. Azor. tom. 1. lib. 12. instit. moral. cap. 11. quest. 1. Matien. lib. 5. recop. tit. 4. leg. 14. gloss. i. n. 4. Sanch. pluribus relatis lib. 6. sum. cap. 11. num. 44.* Neque obstant contraria. Ad primum nego verbum non potest inducere nullitatem, quando prohibitio eo verbo significata non tam factum ipsum, quam personam respicit, item quando spectat honestatem personæ, & sui status perfectionem, & non eius indignitatem, vt in præsentis contingit, prohibetur enim Religiosis esse testamentarios; non quia indigni sunt eo munere, sed potius quia illud minus eos non decet. Deinde quando actus prohibitus non credit in commodum personarum, quibus fit prohibitio, sed aliorum, vt hic euenit. Non credit executio in commodum Religiosorum, sed in commodum hæredis & legatariorum, quibus non delinquentibus non oportebit actum executionis annullari. Ad secundum similiter negandum est actum contra legem prohibitum esse nullum, nisi deficiat in forma, vel solemnitate per legem præscripta. Ad tertium nego acceptationem, & executionem fieri sine voluntate, nam Religiosus esto non habeat velle, nolle à superiore independens, habet tamen velle, & nolle naturale proprium, & liberum, quod sufficit, vt valorem actui præstet.

9. Duplex limitatio huic doctrinæ apponitur. Prima ne procedat interueniente superioris contradictione. Nam eo ipso actus contra gestus erit nullus, si tenet Federic. *const. 293. ad finem, Ludou. Roman. singul. 242. alias 245. Matienzo. di. leg. 14. Gloss. i. n. 4.* Sed Sanch. *cap. 11. n. 45.* eos referens dicit esse intelligendum, si vltra prohibitionem decretum irritans superior addiderit; quia simplex prohibitio hominis non facit irritandum actum, quandoquidem prohibitio iuris id non præstat; sicuti vt superior vota Religiosorum annullat, non facit irritandum actum, quandoquidem prohibitio iuris id non præstat, sed in super decretum irritans addere debet. Sed credo in præsentis non esse necessarium hoc expressum decretum, sed in simplici prohibitionem præsumendum est contineri. Nam cum iure ipso testamentarij officium Religiosis interdictum sit, quando superior supradicta prohibitionem suam prohibitionem annectit, ne frustanea sit, sed potius aliquid operetur, annullationem est præsumendum indicare. Secus contingit

in votis, quorum emiſſio Religioſis interdicta non eſt. Secunda limitatio eſt, niſi in iudicio opponatur Religioſo defectus legitima potestatis ad exequendum. Nam eo ipſo ſuperior tenetur eum ab executione remouere. Quod ſi non remoueat, ius ipſum conſuetudine introductum eam negligentiam ſupplet, & ab executione remouet: Sic Ludouic. Roman. conſil. 409. n. 6. Menoc. lib. 2. præſumpt. 46. n. 14. Sanch. aliis relatis lib. 6. ſum. cap. 11. n. 46.

10. Secunda difficultas eſt, an Religioſus indigeat ſpeciali ſuperioris licentia, vt ex voluntate teſtatoris ſit Commiſſarius ad condendum teſtamentum, ad eligendos executores, nominandas perſonas, quibus legata diſtribuenda ſunt, præbendumque conſilium iſis executoribus, vt iuxta illud teſtamentum exequantur? Quod officium Commiſſarij Sanch. lib. 6. ſum. c. 11. n. 48. & Spino ſpeculo teſtament. Gloſſ. 28. principali n. 32. & Matien. lib. 5. recepil. tit. 4. leg. 6. Gloſſ. 8. ſine, verius exiſtimant Prælati licentiam neceſſariam eſſe, æquiparant enim officium Commiſſarij, & executoris. Nam ideo executio teſtamenti Religioſis interdictur, ne litigijs inuoluantur, neque curis ſæcularibus implicentur. Quæ ratio æquè videtur procedere in officio Commiſſarij. Cæterum probabilius credo Religioſum non indigere ſpeciali licentia, vt ex voluntate teſtatoris Commiſſarius exiſtat ad condendum teſtamentum, eo caſu quo permittitur per commiſſarium condi; quia huius officij nulla in iure inuenitur expreſſa prohibitio. Tacita autè colligi non poteſt ex prohibitione officij executoris. Quia leges prohibitiuæ vt poteſt odioſe extendendæ non ſunt ad caſum diuerſum necum ſimilem. Ad condere teſtamentum longè diuerſum eſt à teſtamenti condici executione; quia illud eſt exprimere voluntatem teſtatoris, hoc voluntatem expreſſam ipſius teſtatoris exequi. Præterea ratio ob quam executio prohibetur, non procedit in Commiſſario ad condendum teſtamentum; ea enim fuit, ne Religioſus pecunias contractaret, ne litigia haberet in bonorum diſtributione, ne obligaretur iudicio ſtare ad reddendam executionis rationem. Quæ omnia in teſtamento condendo nullo modo procedunt, vt inueniri conſtare poteſt. Cum ergo nec expreſſe, nec tacitè eſſe Commiſſarium ad condendum teſtamentum inueniatur prohibitum, nulla opus erit ſuperioris licentia.

11. De electione executorum à teſtatore Religioſo commiſſa affirmat Sanch. lib. 6. ſum. c. 11. n. 41. opus eſſe ſuperioris licentia; quia Religioſus non habet velle, aut nolle. Sed omnino contrarium ſcilicet nulla eſſe opus licentia verius exiſtimo, quia hæc licentia ideo expoſtulanda neceſſario eſt; quia electio executorum ſit Religioſo interdicta; at nullo textu id conſtare poteſt. Ergo expoſtulanda non eſt. Quod ſi dicas ex eo quod Religioſo interdicta eſt teſtamenti executio, interdictam eſſe executoris electionem, quia eſt pars teſtamenti exequendi: Facile reſponderetur, eſſe partem complementem, & conſtituentem teſtamenti diſpoſitionem; non autem eſſe partem executionis teſtamenti diſpoſiti. At Textus in cap. Religioſus de teſtament. in 6. ſolum interdicat Religioſus teſtamenti diſpoſiti executionem; non verò illius conſtitutionem; & quæ ad executionem prærequiruntur. Adde ſi hæc electio executorum pars eſſet executionis teſtamenti, Religioſis Franciſcanis omnino eſſet interdicta contra id quod ipſemet Sanch. n. 32. ſignat. Ergo non eſſet dicendum electionem executorum ſub executione contineri. Neque obſtat ratio conſtatia, quod Religioſus non habeat velle, vel nolle ſcilicet à ſuperiore independens, quominus poſſit executorum eligere; quia ad hanc electionem ſufficit habere velle, vel nolle à ſuperiore dependens. Qualiter autem hæc electio executorum faciendâ ſit, an inquam debeat neceſſario fieri vnius ex certis, qui poſſent exequi teſtamentum Commiſſario non eligente, generalis eſt quaſtio tam Religioſis, quam ſæcularibus. Vide optimè eam diſputantem Tello Fernand. leg. 31. Tauri à n. 4. c. pluribus ſeqq.

12. Quoad pauperum nominationem idem Sanch. lib. 6. ſum. c. 11. n. 34. exiſtimat fieri non poſſe abſque ſuperioris licentia. Quia pertinet ad exequendam teſtatoris voluntatem. Teſtator enim relinquens aliqua bona inter pauperes, quos Religioſus elegerit diſtribuenda, impleri non poteſt Religioſo non eligente; ergo eius electio neceſſaria eſt ad voluntatis deſuncti executionem. Cæterum verius cenſeo, nulla eſſe opus licentia ad hanc electionem faciendam, quia vt ſæpè dictum eſt, nulla huius electionis adeſt prohibitio expreſſa. Sub interdicto autè exequendi teſtamentum non continetur; quia teſtator non diſponit electionem faciendam, ſed diſponit pecuniarum diſtributionem electione facta. Ergo electio cum non ſit ex diſpoſitione teſtatoris præcepta, nulla ratione dici poteſt teſtamenti executio. Ergo nec tacitè, neque expreſſe eſt prohibita. Ergo nulla eſt opus licentia; atque ita ſuſtinet Lamberius. de iure patronat. lib. 2. p. 1. q. 2. art. 11. n. vlt. Neque obſtat ratio contraria. Concedo exequi non poſſe voluntatem deſuncti non facta electione, eſſeque neceſſariam ad voluntatis deſuncti executionem; nego tamen illius voluntatis executionem eſſe, quia deſuncti voluntas non fuit de electio-

ne, ſed de diſtributione faciendâ in perſonas electas; ac proinde electio prærequiſita eſt ad executionem, ſed nullo modo pars illius.

13. Difficilior quaſtio eſt de conſilio, & conſenſu. an præſtari à Religioſo poſſit nulla ſuperioris petita licentia? Et quidem cum teſtator non aſtrinxit executores ad ſequendum Religioſi conſilium, ſed ſolum ad illud petendum: credo nullo modo Religioſum indigere ea licentia; quia nullibi Religioſis dare conſilium in executione teſtamentorum interdictur, ſed potius vt quid conueniens Religioni approbatur etiam in ſtatibus minoribus Clement. exiſt. de verb. ſignificat. 6. proinde, & ita tradit Azor. tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 11. q. 1. Sanch. lib. 6. ſum. cap. 11. n. 29. Executor autem teſtamenti, cui eſt mandatum à teſtatore prædictum conſilium expoſtulare, tamen non tenetur illud ſequi, ita obligatur petere, vt eius petitionis omniſio nullam reddat teſtamenti executionem, quia eſt defectus in forma ſubſtantiâ, quæ poſita porerat executio aliter fieri, quam facta eſt; Sic Gloſſa vlt. in cap. non eſt de conſuetud. lib. 6. Panormit. in cap. ad Apoſtolicam de Regularibus. Bart. leg. 1. §. ſi plures n. 12. ff. de executor. vlt. Felix. cap. penult. num. 1. de conſuetud. Matien. lib. 5. recepil. tit. 4. leg. 14. Gloſſ. 1. n. 62. & alij ab ipſo relati.

14. Verum ſi teſtator præciperet ſui teſtamenti executoribus conſilium Religioſi ſequi, aſſumtæ plures referens Sanch. lib. 6. ſum. c. 11. num. 18. loquens de religioſis minoribus executorum deobligari ab eo conſilio petendo; quia ſupradicti Religioſi incapaces ſunt illius conſilij præſtandi; quia eo præſtito exequuntur teſtamentum non pet ſe, ſed per alium, qui eorum conſilium ſequi tenetur. Idemque dicitur Sanch. de aliorum Ordinum Religioſis, non poſſe inquam præſtare hoc conſilium abſque ſuperioris licentia, neque executores illud petere obligari, dum ea licentia non ponitur.

Cæterum verius exiſtimo, quemlibet Religioſum etiam Franciſcanum ſupradictum conſilium dare poſſe nulla ſuperioris petita licentia, ipſoque executores obligatos eſſe illud petere, & ſequi ſi docuit Bad. Rub. Cod. de executor. n. 6. quem refert & ſequitur Matien. lib. 5. recepil. tit. 4. leg. 14. Gloſſ. 1. n. 62. ſine. Ratio ea eſt; quia ex parte Religioſi idem omnino eſt conſilium, quando executores obligati ſunt illud ſequi, ac quando non, totaque diſtinctas ex parte executorum tenent, non ex parte conſulens. Ergo ſi in vno caſu poſſunt Religioſi nulla ſuperioris petita licentia conſilium dare, in altero etiam poterunt. Item executores teſtamenti non obligantur ſequi prædictum conſilium ex imperio conſulens, ſed ex voluntate teſtatoris; ergo ſaltem eſt conſulentem exequi teſtamentum medio executoris deſignato. Ad hoc enim neceſſarium erat, vt conſulens ſuo conſilio neceſſitaret, executores ad teſtamenti executionem. Præterea ipſemet Sanch. concedit non eſſe Franciſcanis interdictum in vna, vel altera caſu teſtamenti conſilium ex obligatione ſequendum præbere. Ergo neque etiam eſt interdictum in omnibus caſibus in teſtamento contentis; idè enim illud conſilium in vna, vel altera caſu permitteri poteſt; quia conſulentem executorum teſtamenti etiam partialiter non conſtituit. Nam ſi verum executorum partis teſtamenti conſtitueret, ſine dubio permitteri non poſſet; ſicut non permitteri in vna, vel alia caſu procuratorem iudicio exiſtere; quia prohibitio generalis eſt, & quemlibet executorum, & procuratorem comprehendit. Sed eiuſdem rationis eſt conſilium dandum in omnibus caſibus teſtamenti, ſolâque differentia eſt penes magis, & minus, ergo æquè vtrumque conſilium Religioſo licet.

15. Tertia difficultas eſt, an Religioſus teſtamentarius ex licentia Prælati poſſit bona, & pecunias in pauperes ex voluntate teſtatoris diſtribuenda ſibi met tanquam pauperi applicare? Et quaſtio procedit caſu quo vera eſt ſententia negans hanc potestatem cuiuslibet alteri executoriſque ſententia non leuem difficultatem continet: ſed ea gratis ſuppoſita, videtur idem de Religioſo executoris dicendum; ideo enim ea ſententia negat executori potestatem ſibi ea bona applicandi, tamen pauper ſit; quia ex voluntate teſtatoris præſtanti excludit; ſiquidem mandat executori bona ſua diſtribuere, non tamen ea retinere; ſi enim vellet ſub pauperibus, inter quos diſtributio faciendâ eſt executorum contineri, non ea forma diſponeret, ſed hæc: Executor ea bona, quæ ſibi non reuenerit in pauperes diſtribuat. Cum ergo in contrarium diſpoſuerit, ſcilicet vt omnia in pauperes diſtribuantur, eſſe videtur, executorum pauperem non poſſe ſibi aliqua ex his retinere. At idem videtur dicendum in Religioſo executoris, ergo nequit Religioſus executor ea ſibi applicare; & ita ſuſtinet Sylueſt. verbo teſtamentum 2. q. 2. dicto 5. Man. Rodrig. qq. regular. tom. 3. q. 70. art. 4. Cæterum tenendum eſt eam applicari poſſe; quia non applicat ſibi, ſed Religioſi, tamen Religioſi illorum vſum ei concedat. Sic Sanch. lib. 6. ſum. c. 11. n. 61.

16. Quarta difficultas eſt de Religioſis Minoribus, qualiter ſupradicta munia executoris, commiſſarij, & conſilij, &c. interdicantur? Nulla eſt dubitatio munus executoris etiam

In qualibet minima causa esse his fratribus interdicitum itave nullus suar Religionis superior possit eis licentiam concedere: colligitur manifeste ex Clem. xxi. de verb. signif. §. proinde, & tradunt omnes. Quod verum habet, dum ij fratres regulari obedientia subiciuntur, secus si ab ea eximuntur ob Episcopatum, vel beneficium assumptum; quia eo casu cum contrectare pecuniam possint, & litibus subortis respondere in iudicio, nulla est causa, ob quam ab hoc munere suscipiendo repellantur; sic Sanch. lib. 6. sum. c. 11. n. 26. cum Cardin. Clem. vnic. n. 5. notab. 7. de testam. ep. ibi Bonifac. n. 64.

17. Et quamvis Man. Rodrig. tom. 3. qq. reg. q. 70. art. 2. ad finem, & clarius art. 3. in fine, & alij relati a Sanch. n. 27. censent Minores executores esse posse testamenti ex Prælati licentia, si distributio inter fratres Minores vel moniales Sanctæ Claræ faciendæ sit, eo quod in hac executione non videantur rationes relatæ in dicta Clem. procedere. At contrarium tenendum omnino est cum Sanch. ibi. Tùm quia Clem. generaliter loquitur abque vlla restrictione. Tùm quia rationes relatæ in dicta Clem. in hoc casu procedunt, si quidem hac occasione cõtractatione, administrationeque pecuniæ involvantur, tum relicta à defuncto fratribus applicando, tum recipiendo quæ ex bonis venditis provenit. Et præterea rationibus reddendis subiciuntur, exponunturque sæpè in iudicio se fiteri ad lites subortas decidendas. Non igitur his fratribus executione testamenti etiam in fauorem suorum conuentum facti permittitur. Quod si fratres contra dictam prohibitionem munus executoris suscipiant, & exequantur, valida est eorum susceptio, & executio, dum in iudicio non excipiuntur, sicuti de alijs Religiosis hæc officia, suscipiendis abque Prælati licentia diximus. Quia dicta Clem. totum prohibitionem continet, neque ulterius procedit ad actum, irritandum: Sic relatio Federico, & Ludou. Rom. docent Greg. Lopez leg. 2. verbo Frayles tit. 10. p. 6. Matien. lib. 5. recopil. tit. 4. lig. 14. Gloss. n. 4. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 46. n. 14. Sanch. lib. 6. sum. cap. 11. n. 44. & alij apud ipsos.

18. Verum etsi hoc ita sit, permitti debet his fratribus, sicut & alijs Religiosis esse Commissarios ex voluntate testatoris ad condendum testamentum, quia pro hac commissione nulla est eis specialis prohibitio. Neque rationes, quibus nititur Clem. prohibens testamenti executionem in hac commissione procedunt. Siquidem in ea non correctatur pecunia, non venduntur bona, non exiguntur rationes; non litigia passim suboriuntur, sicuti ex testamentorum executione proveniunt. Ob quas rationes idem existimo dicendum de nominatione executorum his fratribus cõmissa. posse inquam cum exequi, sicuti alij Religiosi: Quia nec inuenio pro hac nominatione specialem prohibitionem, neque rationes cõtractationis pecuniæ, & litigij in ea locum habent. Neque obstat posse hos fratres nominare amicum, qui ipsis legata pia in pauperes distribuenda applicet; quia id est per accidens: atque ita sustinet Couarr. cap. tua nos de testam. n. 3. sine. Matien. lib. 5. recopil. tit. 4. leg. 14. Gloss. n. 3. Man. Rodrig. tom. 3. qq. reg. q. 70. art. 2. Sanch. lib. 6. sum. cap. 11. n. 41. De electione pauperum, quibus legata pia distribuenda sunt, quamvis plures Doctores, quos refert Sanch. dict. cap. 11. n. 31. lentiant his fratribus interdici; quia testator committens fratribus hanc electionem, cui executores adhaerere debent, videtur eos suæ dispositionis executores facere non immediate, sed medijs executoribus. At probabilis est nullam huius electionis prohibitionem habere; quia hæc electio non est dispositionis testatoris executio, sed conditio, ut dispositio testatoris locum habeat, neque eligens pauperes, cogit executores illis bona distribuere, quod necessarium erat, vel saltem immediate dispositionis testatoris exequeretur, sed executores ex voluntate testatoris coguntur post electionem tanquam conditio: Sic Couarr. cap. tua nos de testam. n. 3. sine. Greg. Lopez leg. 2. verbo Frayles tit. 10. part. 6. Matien. lib. 5. recopil. leg. 14. Gloss. n. tit. 4. Man. Rodrig. tom. 3. qq. reg. q. 70. art. 2. Sanch. plures alios referens lib. 6. sum. c. 11. n. 32. Quoad consilium vero siue ex obligatione ab executoribus testamenti sequendum sit siue non; credo fratribus Minoribus permitti, sicut & alijs Religiosis; quia cõsiliarius non est obligatus rationes distributionis reddere, nec litibus subortis ex distributione respondere, quia non est executor, & tradit Matien. d. leg. 14. Gloss. 1. num. 62.

§. II.

De officio Medici, & Chirurgi.

S V M M A R I V M.

- 1. Officium Medici, & Chirurgi cum incisione vel aduisione est Religiosis prohibitum.
- 2. Proponitur citrà incisionem, vel aduisionem hoc officium Religiosis licere.
- 3. Contrarium tenendum est.

- 4. Religiosus supradictum officium exercens citrà mortis periculum causa pietatis non peccat.
- 5. Quid possit ex Societatis Iesu priuilegijs prestare medicus Religiosus.

1. Non est dubium, officium Chirurgi cum incisione, vel aduisione esse Religiosis prohibitum, vt colligitur ex cap. de Homicidio, vbi deciditur esse irregularem monachum Chirurgia cum incisione venientē secuta morte, quamuis summam diligentiam apposuisset in ea euitanda; quia exercebat artem prohibitam. Neque ab ea culpa excusatur, tamen si ex causa pietatis exerceat, vt bene notauit Abbas dict. cap. tua n. 5. Antonin. n. 4. Socin. n. 5. Eandem prohibitionem habent clerici in sacris constituti, vt constat ex cap. sententiam sanguinis ne Clerici, vel Monachi, imò & constituti in Minoribus si beneficium sufficiens ad victum habeant; quia esto his non sit aliquis expressus textus prædictum officium prohibens; at apud Doctores receptum est, interdicitur clericis in sacris, cõferri his beneficijs interdicitur, sicuti docuit Nauar. summ. cap. 25. n. 110. & com. 4. de regul. n. 28. Sanch. lib. 6. sum. cap. 14. n. 14. Emanuel Sà verbo clericus num. 2.

2. Difficultas igitur est, an liceat Religiosis (& idem est de clericis in sacris, vel in Minoribus sufficiens beneficium habentibus) officium Medici, & Chirurgi citrà incisionem, vel aduisionem exercere? Videtur licere; quia citrà incisionem, vel aduisionem nullus est textus, quo huius officij exercitium prohibeatur; imò potius permittitur in cap. ad aures de etate, & qualis, vbi excusatur ab irregularitate Canonicus illud exercens, tamen si infirmus mortuus fuerit, qui certè non excusatur, si opus prohibitum exerceret, quia esset excusatio contra decisionem Textus in cap. tua nos de Homicidio. Neque ex eo quod in cap. non magnopere, & in cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi, arceantur supradicti ab studio Medicinæ, quæ ibi vocatur Physica, inferendum est illius exercitium prohiberi. Tùm quia exercitium diuersum est ab studio. Tùm quia non propter exercitium prohibetur studium, aliàs prohibitum esset legum exercitium, quorum studium eodem modo ibi, ac studium medicinæ prohibetur, sed illarum scientiarum studia clericis, & Religiosis interdicitur, vt studium Theologiæ, & sacrorum Canonum promoueat. Nulla igitur est clericis, & Religiosis de exercitio Medicinæ, & Chirurgi citrà incisionem, & aduisionem prohibitio. Et ita videtur tenere Emanuel Sà verbo clericus n. 20.

3. Cæterum tenenda est communis sententia, huius officij exercitium esse clericis, & Religiosis interdicitum ex cap. Clerici 2. de vita & honest. Clericor. & ex cap. 1. & seqq. Ne Clerici, vel Monachi; quibus textibus generaliter clericis, & monachis interdicitur secularia officia. At hoc officium Medici, & Chirurgi etiam citrà incisionem, & aduisionem nimis secularare est, & statum Religiosum dedecet. Ergo ex hac parte prohibitum censetur, atque ita docent Syluest. verbo medicus quaest. 2. Rosella ibi in fine, Angel. n. 11. Armilla. n. 4. Nauar. c. 15. n. 110. Sanch. lib. 6. sum. cap. 14. n. 18. Hinc soluitur ratio dubitandi. Concedo nullum esse textum, quo exercitium Medicinæ, vel Chirurgiæ citrà incisionem, vel aduisionem prohibeatur specialiter, & expressè nego tamen non esse textum, quo sub generalibus verbis prohibitum non sit. Ad textum in cap. ad aures dic verum esse hoc officium non esse clericis, & Religiosis prohibitum ob periculum mortis, sicuti est prohibitum, cum exercetur per incisionem, vel aduisionem, sed ob indecentiam; eaque de causa non inducit irregularitatem morte sequuta, si debita diligentia apposta est, illam verò inducit, cum per incisionem, vel aduisionem exercetur.

4. Ex his deducitur Religiosum, & sacerdotem à peccato liberari, si hoc officium citrà mortis periculum exerceant causa pietatis, ac proinde gratis circa personas miserabiles, vel cognatas; quia sic exercitium non est officium secularare statum Ecclesiasticum, & Religiosum dedecens, sed potius illi conforme: sic Nauar. Angel. Syluest. Rosell. Armilla loci citati, & Sanch. n. 19. Sà verbo clericus n. 20.

5. Obseruandum tamen est cum eodem Sanch. n. 20. in Societate IESV esse priuilegium à Gregor. XIII. concessum, quodque refertur in compend. priuileg. verbo medicus, Religiosis Societatis IESV medicinæ arte peritis conceditur posse domesticos, & externos mederi ex licentia superioris etiam localis, quando commodè secularis medicus haberi non potest, & dummodo per seiplos aduisionem, vel combustionem non præsentent.

§. III.

De negotiatione Religiosis interdicitur.

S V M M A R I V M.

- 1. Negotiatio propria Religiosis est interdicitur.
- 2. Qualis sit hæc negotiatio.

v 4

3. Inferun

eo tali negotiatio comparato non debere gabellam. Sed verius est oppositum, nam alio nō fit ea negotiatio illicita mortaliter, negari non potest aliquam indecentiam continere, vt opinio confiderant Molin. *supra*, & Gutier. *lib. 7. pract. quæst. vbi de gabellis, quæst. 7. à n. 10.* Ergo ob hanc causam gabella soluenda est, & ita tradit Molin. & Gutier. *locis allegatis.*

8. Quarta difficultas est an sit aliqua causa excusans clericos, & religiosos à supradicta negotiatio prohibitione, solutioneque gabellæ? Respondeo esse solam necessitatē propriæ personæ, & familiæ, quia aliter commodè sustentari non possunt, eo enim casu Pōtētia prohibitio cessat, vt satis probari potest ex Concil. Elibertino, c. 19. permittente in necessitate clericis negociari per se intra provinciam, per alios extra. Non enim lex Ecclesiastica, quæ solū ob decentiam status cōstituta est, rigidius obligare debet, imo non solū ob tuam, tuorumque necessitatem hæc negotiatio permittitur, sed etiā ob necessitatē grauem pupilli, viduæ, alteriusque personæ miserabilis: sic Reginald. *1. 2. sum. lib. 2. c. 21. §. 3. circumsunt.* Torres *tract. de iust. disp. 59. dub. 2. §. commun. sensus*, Molin. *t. 2. de iust. disp. 34. 2. §. 3. ob seruandum*, vbi excusat à peccato religiosus commorantes in Brasilia, neque habentes vnde commodè sustententur, si ibi emanat merces transportandas Alouissip. ibique carius vendendis, dum modo nihil plus mercium, quam ad emendam in Lusitania ad sui sustentationem necessaria mittantur, idem tradit Gutier. *dit. quæst. 93. num. 75.*

9. Ad prohibitionem negotiatio reducere possumus, si clericus in nudinis vel in foro inter mercatores assistat: nō quidem causa emēdi sibi necessaria, sed potius exercēdi inter eos proxenatarum officium Hispanæ cordedores: colligitur ex *cap. cleric. II. Confil. Carthag. 91. disp. sic Petr. Nauat. lib. 2. de restit. c. 2. n. 326. Salas de emp. c. vendit. dub. 2. in fin.* At credo solum esse peccatum mortale quando mediatio esset in contractibus simoniacijs vltarijs, vel alijs illicitis, iuxta doctrinam *Romani 7. 22. incipit Proxena*, vel quando mediatio esset ita frequēs, vt scandalum causeret, statimque Ecclesiasticum grauius de deceret, impediretque obligationibus illius satisfacere.

§. IV.

De fideiussione, & deposito religioso interdictis.

S V M M A R I V M.

1. Non possunt fideiubere religiosi, nisi de licentia prælati.
2. Fideiussio absque licentia prælati non tenet.
3. Religiosi capaces sunt depositi, at monasterium obligatum non remanet.
4. Prælati non potest domino non consentiente à subdito depositum remouere.
5. Tenetur prælati de deposito, si non corrigat subditum depositum expendentem.
6. Deposita factum Ecclesiæ, vel conuentui, si ob culpam illorum commissum sit, tenentur depositum soluere.
7. Non inuatur Ecclesiæ aduersus hanc obligationem beneficio restitutionis.
8. Quando censetur depositum fieri Ecclesiæ, vel prælati.

1. Religiosi fideiubere non possunt nisi de licentia prælati, & maioris partis capituli, iuxta Textum. *in cap. penult. de fideiussione. c. leg. 2. tit. 12. part. 5.* In religione autem vbi capitulum non congregatur, vt in nostra Societate sufficit licentia prælati valent licentiam concedere, vt docet Molin. *t. 2. de iust. disp. 540. post medium vers. Religiosus*, Sanch. *lib. 6. sum. c. 14. n. 38.* Debet autē in fideiussione vtilitas monasterij intervenire, quia est virtualis quædam bonorū religionis alienatio: Sanch. *n. 38.* Ipse tamē prælati eo casu quo potest alijs fideiubedi licentiā cōcedere, fideiubere potest, quia potest vti facultatibus, quas subditis cōcedit, ne deterioris cōditionis existat. 2. Quod si religiosus absque legitima prælati licentia fideiubeat, fideiussio non tenet, quia est peculium habeat, cum Superioris voluntati subiectus sit, obligare illud non potest solutioni independentē à prælati voluntate. Ea quo noranda est differentia fideiussionis religiosi à fideiussione clerici. Nā quāuis fideiussio omnibus prohibetur, at clericus cui bona habeat propria potest ea solutioni firmiter obligare nulla licentia requisita. Secus verò religiosus, qui proprio caret. Adde clericis non quamlibet fideiussione interdictam esse, sed fideiussione pro laicis, & in casu non necessario; at religiosus quælibet fideiussio sine licentia prælati interdicta: ac proinde sic facta nulla est: tradunt post alios antiquiores Sylluet. verbo *Excommunicatio* 9. n. 55. *fine*, Greg. Lopez *leg. 2. verbo de los Obispos, tit. 12. part. 5. Azor. t. 1. l. 12. c. 11. q. 2.* Molin. *t. 2. tract. 2. disp. 540. vers. religiosus*, Sanch. *alio relatis, c. 14. n. 41.* Quin 41. docet optimè religiosum extra monasterium de licentia Abbatis existentem fideiubere non posse licitè, nec validè; quia solum potest eos contractus celebrare, qui ad sui sustentationem fuerint necessarii, quales nunquam est fideiussio.

3. Quoad depositum attinet, certū est religiosus illius capaces esse argum. c. 1. *De deposito, c. habetur, l. Regia 3. part. 5. At*

mortaliter peccabit religiosus, si absque consensu saltem præsumpto prælati potentis licentiam concedere, depositum graue accipiat ob contractum initum, & obligationem, quæ propria auctoritate suscipit: sic Molin. *tract. 2. de iust. disp. 525. vers. non solum clericus*, Sanch. *lib. 6. sum. c. 14. n. 27.* Monasterium vero non tenetur de deposito culpa religiosi depositarij amisso, vel deterioris effecto, tametsi ex licentia prælati susceptum sit. Quia licentiā solū deseruit, vt licitè religiosus depositum accipiat; non tamē vt inde prælati, aut monasterij obligetur. Quinimo etiam si prælati depositum accipiat, & non monasterium, monasterium obligatum non remanet, quia in subeunda obligatione non consentit, colligitur manifestè ex *cap. grauis de deposito, c. delictum de reg. turis in c. 8.* docuit Lessius *lib. 2. de iust. c. 27. dub. 3. n. 12.* Sanch. *lib. 6. sum. c. 14. n. 29.* Ipse vero religiosus depositarius, cuius culpa depositum amillum, vel deterioratum est, obligatur soluere, si aliquando sit soluendo, vt obligatur si peculium habeat suæ dispositioni relicto, ex quo abique graui incommodo soluere possit. Monasterium vero ex illo deposito perditio, vel deteriorato, si locupletius factum est, ea in parte depositum soluere tenetur. Quia quoad eam partem depositum virtualiter manet; habetur *dicto cap. 1. de deposito, & tradunt Lessius, Sanchez & Molina, supra.*

4. Superest tamen triplex difficultas: Prima, an possit Abbas depositum apud monachum existens auferre; & apud se retinere? Respondeo, non posse nisi domino consentiente, quia illud esse depositum remouere, & vindicare: potest autem interdiciere religioso, ne apud de depositum habeat, sed domino reddat, vel ex illius consensu procuratori tradat Sanch. *lib. 6. cap. 14. num. 3.*

5. Secunda difficultas est: an prælati videns subditum in obseruatione depositi delinquentem, nec corrigens teneatur de deposito? Aliqui affirmant non teneri, sicut non tenetur restituere confessarius omittens culpabiliter obligare poenitentem ad restitutionem faciendam: quia nec confessarius, nec prælati sunt cōstituti iudices in aliorum fauorem, sed in fauorem subditorum: ac proinde comparatione suorum subditorum delinquent contra iustitiam: non autem comparatione aliorum. Ergo non tenetur de damno: sic Hostiensis. *cap. grauis de deposito n. 14.* Tabiena verbo *monachus, n. 13.* Verum est hæc sententia sit probabilis, probabiliorē reputo prælatum in dicto casu obligatum esse de deposito: quia ratione officij ab Ecclesiā concessi tenetur impedire damna suorum subditorum: sicut tenetur quilibet alius sæcularis gubernaror. At hic omittens culpabiliter impedire damna à suis subditis facta obligatus est restitui. Ergo similiter regularis prælati. Neque est verum esse constitutum iudicem tantum in fauorem subditorum: nam etiam est constitutus iudex in aliorum fauorem, si æquitas postulauerit: est enim iudex inter partes. Alias si peccati domino depositum non cogeret religiosum reddere, nullam inde obligationem haberet, quod nullatenus est admittendum: cum iudex sit inter partes. Secus dicendum est de confessario, qui solum pro poenitente est iudex constitutus, & ita sustinet Greg. Lopez *leg. 3. Regia, tit. 3. verbo religiosus, part. 5.* Sanch. alio relatis, *lib. 6. sum. c. 14. n. 33.* Insuper posse, & debere prælatum punire subditum in obseruatione depositi delinquentem: sicut cum in alijs obseruationibus delinquit, in comperto est apud omnes, cum nullus sit rextus excimens hoc delictum à prælati punitione. Molina *dicta disp. 525. vers. non solum*: Sanch. *lib. 6. sum. cap. 14. num. 31.*

6. Tertia difficultas est: an depositum factum Ecclesiæ, vel conuentui teneatur Ecclesiā soluere, cum est culpabiliter amillum? Videtur nequaquam teneri, si res immobilis, vel mobilis pretiosa distrahenda est ad illius solutionem, & Ecclesiā ex deposito lucrum non sentit: quia cum horum alienatio interdicta Ecclesiæ, nisi illius vigeat vtilitas, seruaturque solemnitates à iure requisitæ, nequit monasterium accipiens depositum aduersus hoc interdictum obligationem suscipere: sic tradit Abbas, *cap. grauis de deposito, n. 10.* cum Innocentio, & Ioanne Andrea *ibi*: At contrarium tenendum est cum Glossa *eo cap. grauis*, verbo *persona*, & ibi Anton. *num. 5. c. 13. Immo, num. 15. c. 16. Cardin. num. 1. notab. 3. & num. 7. quæst. 7. leg. Regia. 7. tit. 3. part. 5.* & ibi Greg. Lopez, Sanchez supradictos referent *lib. 6. sum. cap. 14. n. 33.* colligiturque manifestè ex *dicto cap. grauis*, vbi excusatur Ecclesiā ab obligatione soluendi depositum: quia non ipsi, sed singulari personæ commissum fuit. Ergo si Ecclesiæ commissum esset, cessaret excusatio, & obligatio superueniret. Neque ibi sit vlla distinctio de deposito cedente in vtilitatem Ecclesiæ, vel in vtilitatem solius deponentis. Ratio vero est, quia ius permittens Ecclesiæ depositum accipere, non extrahit depositum à sua essentia, & qualitate. At essentia depositi est obligare depositarium in obseruatione illius delinquentem ad satisfactionem exhibendam: Ergo Ecclesiā, quæ ex iure permittente depositum accipit, obligata est, si delinquat, satisfacere. Neque obstat, quod ad hanc satisfactionem necessarium aliquando sit rem immobilem, vel mobilem pretiosam distrahere, vt inde excusari possit: quia hæc di-

stratio

tractio est obligatoria, & in consequentiam obligationis de-
positi suscepti: ac proinde opus non est seruire solemnitates
à iure requisitas pro eorum Ecclesiasticarum alienatione:
hæ enim statutz sunt pro alienatione voluntaria, & directa.

7. Neque aduersus hanc obligationem, vt optimè tradit
Gregorius Lopez, leg. 7. titul. 3. part. 3. num. 1. verbo *Bienia* si
Sanchez lib. 6. summ. cap. 14. num. 36. iuuari potest Ecclesia,
vel monasterium beneficio restitutionis in integrum, si dolo
depositum amittit: sicuti nec minor, cui Ecclesia compara-
tur cap. 3. de restitut. in integrum, hoc beneficio iuuatur, cum
est in dolo, argument. leg. si ex causa §. nunc videndum ff. de
minoribus. Secus vero (inquit Sanchez aliis relatis) dicen-
dum esset, si solum esset in lata culpa, quæ non dolum ver-
rum, sed præsumptum inducit.

8. Quod sitandem roges, quando censetur depositum
ferri monasterio, vel Ecclesie, quando prælato, vel alteri
monacho, vt singulari personæ? Optimè respondet Glossa
dicto cap. 1. De deposito, Gregorius Lopez dicta leg. 7. titul. 3.
part. 5. Sanchez aliis relatis, numer. 37. monasterio, & Eccle-
siaz depositum fieri, quando fit ex consensu prælati, & capi-
tuli, vel illis scientibus, & non contradicentibus, cum pos-
sint: quia eo ipso censentur depositum acceptare. Item si fiat
apud Sacristam: vel procuratorem ad recipienda deposita
designatum. Debet tamen recipere seruat conditionibus,
quibus facultas à conuentu commissa est. In Societate autem
Iesu, cum omnes contractus collegij bona obligantes ex so-
lo Superioris consensu celebrentur absque capituli congrega-
tione, vt constat ex compendio priuileg. verbo *contractus*.
Si superior quatenus talis est depositum accipit, aliuve ex
illius consensu, contentus tenetur ex deposito; quia factum
superiori, alteri ex illius consensu, conueniunt censetur factum.
Seruanda tamen est regula Propositi. 69. & regula Rectoris 64.
quibus interdicitur depositum pecunie admitti, aliarum vero
rerum non nisi cautiſſimè, & dummodo sine eorum, quibus
multum debeamus, aut ab eo, qui id officij sine magna offen-
sione denegari non possit.

§. V.

De venatione, alearumque ludo religiosis in-
terdicto.

S V M M A R I V M.

- 1. Hac religiosis interdicitur, sed secluso scandalo non veni-
entur mortalia.
- 2. Ad Religiosos laicos prohibitio extenditur.

1. C ERTUM est hæc Clericis, & à fortiori religiosis inter-
dicti: nam de venatione est Text. in cap. 1. & 2. De
clerico venant. & Clement. 1. §. porro de statu monach. quem
renouat Trident. sess. 24. cap. 12. de reformat. Debet tamen esse
venatio canes, & aues insequendo, & vociferando, quia hæc re-
ligiosum, & clericum dedecent. Secluso scandalo, contemptu,
& temeritate non esse peccatum mortale venari censet Na-
uarr. com. 4. de regularib. num. 26. Sa verbo *venatio*, num. 4.
edit. Roman. Suar. t. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. cap. 11. num.
12. Adde etiam à veniali excusari posse, si venatio rara sit,
moderata, & ad reficiendas animi vires, Sà, Suar. *suprà*.
Idem ferè dicendum est de ludo alearum, & taxillorum, sub
quo vt notat Valent. 2. 2. disp. 5. §. 6. pan. 5. vers. *ubi duo sunt*
notanda, pag. 290. intelligitur omnis ludus fortunæ potius,
quam indultrix committus. Esse quidem clericis prohibitum;
imo tali ludo interesse, cap. penult. de viuis, & honest. cleric.
can. 41. & 42. Apostol. relatis cap. 1. 35. disp. pœna suspensio-
nis, vel excommunicationis imponenda decernitur qui his
ludis inseruerit, & cap. inter dilectos De excessib. prælator. quidam
clericus, eo quod esset publicus aleator, & vltarius re-
pulsus est à dignitate, ad quam fuerat electus, non obstante
consuetudine clericorum sic ludendi, quam dicit Pontifex
corruptelam esse. Ex quibus textibus constat manifestè cle-
ricis consuetudinem ludendi esse prohibitam: non autem vna,
vel altera vice ludere. Illa enim verba, *vacans, deseruiens,*
aleator, consuetudinem, & ludum quasi ex officio designant,
vt bene aduertit Salas de Ludo, dub. 24. num. 2. Atque ita docet
Molina, disp. 512. A'or. 1. 3. lib. 5. capis. 27. quæst. 2. Re-
bello 2. part. lib. 12. q. 1. Salas num. 3. Imo non desunt Doctores,
qui etiam consuetudinem à peccato mortali excusent, si ac-
creationis causa habeatur, & non principaliter ob lucrum: sic
Sà verbo *ludus*, n. 1. Valent. 2. 2. disp. 5. §. 6. punct. 5. §. 1. 2. vers. *ubi*
duo sunt relati à Salas *suprà*. Ipse tamen contrarium merito
sentit: quia textus ludum prohibentes ponderant consuetu-
dinem ludendi, non autem lucri finem.

2. Sed an hæc prohibitio clericis facta ad religiosos lai-
cos extendatur, difficultate non caret. Neque Salas extendit,
affirmatque *dub. 24. n. 3. vers. 4.* religiosum laicum ludentem

assidue contra prædictos Canones non peccare. Maueri po-
tuit quia de superiis in sacris expresse prædicti textus loquun-
tur: ergo absque fundamento ad religiosos non clericos fit
extensio. Nihilominus tenendum est oppositum cum com-
muni sententia docente fuit nomine clericorum religiosorum ve-
nari, & quocumque prohibito decemant status respicit, & ita tra-
dit in præsentia Nauarr. cap. 2. c. n. 9. Valent. vers. *alterum est*.
Rutilio Veconio in speculo lib. 1. disp. 1. q. 7. dub. 2. Suar. t. 4. de
relig. tract. 8. lib. 1. cap. 11. n. 2.

§. VI.

De gradu litterarum Doctoris, & magistri, an sit reli-
giosis interdictus, Et quid in Societate Iesu.

S V M M A R I V M.

- 1. Religiosus potest gradu doctoris, vel magistri in iure canoni-
co, vel sacra theologia insigniri de Superioris licentia.
Idemque dicendum est de gradu in iure ciuili, vel medi-
cina.
- 2. Si autem religiosus prædictis gradibus decoretur absque li-
centia superioris, valida est susceptio, esto peccaminosa.
Diversum procedit in religione Prædicatorum, & Mini-
morum propter eorum specialia priuilegia.
- 3. Religiosus Societatis Iesu non aliter prædicti gradus littera-
rum de Propositi Generalis licentia, & seruata quin-
que conditionibus.
- 4. An omisso examine in Societate Iesu gradus susceptio valis-
dus sit, sub distinctione respondetur.
- 5. Explicatur secunda conditio.
- 6. Explicatur tertia.
- 7. Explicatur quarta, & quinta.
- 8. Expenditur priuilegium Iulij 11. latum in fauorem Scit-
tatis Iesu.

1. N ON defuerunt, qui hunc gradum honoris, & scien-
tiaz signum impugnant, vt pote alienum à religioſo
statu pauperi, & humili: sed eos conuincit D. Thom. *quæst. 19.*
contra impugnantes religionem, c. 2. & 3. D. Antonin. 3. part. 1. q.
2. §. 8. Non enim assumitur ad vanam ostentationem, sed vt
cum maiori fructu, & proximorum satisfactione verbum Dei
seminetur. Debet autem assumi ex licentia prælati: Tum quia
omnes religiosi actiones ei debent esse subiectæ: tum quia eo
gradu insignitis plura iura, priuilegia, & exemptiones com-
perunt, quibus absque licentia prælati, non decet religiosus
vti. At stante prædicta licentia, gradu doctoris, & magistri in
theologia, sacrique Canonibus omnes religiosi etiam Fran-
ciscani insigniri possunt, seruat tamen conditionibus, quas
in hac licentia concedenda qualibet religio pro suis subditis
prudentissimè præteribit. Solum est difficultas, an hæc licen-
tia extendi possit ad gradum doctoris, & magistri in iure ci-
uili, vel medicina, eo quod studium harum scientiarum, sit re-
ligiosis interdictum c. Non magno opere, cap. super speculo *Ne cle-
rici vel monachi*. Sed omnino dicendum est, posse extendi, si
religiosus his facultatibus ante religionis ingressum operam
dedit: imo etiam si in religione illis addiscendis contralacos
Canones deliquerit, sit tamen illis petitus est, poterit ex facul-
tate superiorum harum scientiarum gradu decorari: quia nul-
libi huius gradus acceptio est prohibita. Neque ea prohibitio
induci potest ex prohibitione studij illarum facultatum, tum
quia est res omnino diuersa. Tum quia hoc studium prohibe-
tur, vt theologia, studium crescat, & extendatur: qui finis non
impeditur, ex eo quod religiosus gradum Doctoris, & magi-
stri in iure Cæleste, & Medicina accipiat post harum facul-
tatum cursum consummatum. Atque ita docent Felin. c. *caus*
dilectæ, n. 19. de Rescript. Nauarr. com. 2. de Regularibus, num. 2.
Salcedo *pract. c. 59.* Man. Rodrig. 1. 2. quæst. regular. q. 74. art. 1.
& 2. Sanchez lib. 5. summ. c. 14. n. 45.

2. Quod si religiosus absque sui superioris licentia supra-
dictarum scientiarum gradu decoretur, valida est susceptio,
esto peccaminosa iure communi spectato: quia nullus est tex-
tus, ex quo colligi possit irritam esse nullam. Quapropter
qualibet religio sua priuilegia spectare debet, vt inde colligat,
an hæc susceptio annulletur. Credo tamen nulli religioni
excepta Prædicatorum familia hoc priuilegium irritans gra-
dum assumptum absque superiorum licentia datum esse. Re-
ligioni vero prædicatorum concessit Innocent. VIII. vt habe-
tur in monument. ordin. edit. 2. fol. 75. concl. 194. & referet. Man.
Rodrig. dicta q. 74. art. 3. Quod nullus Fratrum ordinis Prædi-
catorum, seu de Obseruantia provincie, aut congregationis
Hispanie magistris, seu alij quæcunque gradum in sacra theo-
logia, nisi ad illud per capitulum dictæ congregationis exposi-
tus fuerit, assumere præsumat. Et quod si qui aliter promo-
tus fuerint, pro nō promotis habeantur, & ad huiusmodi gradum
habiles sint, & esse censeantur. Quæ decisio nō ad alias religiones
imō

DE
ASTRA
PALA
TOM.
I. II
III

imò neque ad Fratres eiusdem religionis non reformatos extenditur. Nam etiam religiones in privilegiis concessis communicant; non inde infertur communicare in privilegiis specialium rationem. & institutum alicuius religionis spectantibus, & ita tradit Man. Rodrig. dicto t. 2. *quæst. regular. q. 74. art. 3.* Sanchez lib. 6. cap. 14. in fine. Præterea religioni Minorum concessit Martin. V. provt refert Man. Rodrig. dicto q. 74. art. 2. Quod quicumque Fratres promoti fuerint ad gradum magistris in theologia extra universitates ab ipso ordine per generalia capitula ad hoc specialiter electas, & absque eo quod ante perfecterint debitos suos cursus, & sententias legerint in universitatibus approbatis, & actus legitimos, & cætera exercitia scholastica fecerint provt legere, & facere tenentur de consuetudine, vel de iure in huiusmodi ritè magistrandi scientia; minime de cætero gaudere possunt beneficiis, honoribus, gratiis, privilegiis, exemptionibus, & indulgentiis tam in dicto ordine, quam extra magisterio in theologia, Apostolica, vel quavis alia autoritate concessis, & quibus magistri huiusmodi vti, & gaudere consueverunt, insuper graves pœnas iniungit sic promouentibus. Verum est tamen vt pœnas his decretis contentæ locum habeant, præsumptionem requiri. Quapropter quælibet ignorantia modo non sit ingens temeritas ab illarum incurfu liberat, vti notantur Sanchez. & Man. Rodrig. locis allegatis.

3. Superest dicendum de Societatis Iesu religiosi. Certum est neminem gradu alicuius scientiæ insigniri posse absque licentia Præpositi Generalis, vt expressè habetur *reg. 61. Provincialis*, ibi Quamvis in actibus scholasticorum communibus exercendi sint nostri iuxta constitutiones, nullus tamen ad philosophiæ, vel Theologiæ gradus etiam si idoneus sit promoveatur sine Præpositi Generalis facultate. Conditiones autem, seu qualitates pro his gradibus recipiendis servandæ præscribuntur, 4. p. *constitut. cap. 6. num. 17. & capit. 15. num. 4. & reg. Provincialis 64.* Prima est, vt per diligentem examinationem digni inveniatur, qui gradum suscipere debent. Secunda, ne loca certa, quamvis ea in universitate vbi gradum accipiunt dari soleant, accipiant, sed extra numerum se constituant, & subditur ratio; vt ab omni ambitionis specie, atque ab aliis affectibus parum temperatis recedant. Tertia, ne sumptus, qui pauperes non debeat in gradibus huiusmodi faciant. Quarta, ne ob aliud quam vt possint proximis ad Dei gloriam esse vitiores promovendi debent, vt nullum humilitatis patiarum detrimentum: hæc continentur dicta 4. p. *constitut. c. 6. §. 17.* Quinta habetur *reg. Provincialis 64.* ne nomine Doctoris, vel magistris ratione gradus inter se religiosi vtiatur. Ferè cum supradictis conditionibus coincidunt appositè eadem 4. p. *constitut. cap. 15. §. 4.* pro collatione graduum in universitatibus Societatis religimini committis. Prima est, ne quis nisi diligenter, & publicè examinatus per personas designatas, quæ bene suum officium faciant, & idoneus ad prælegendum eandem scientiam inuentus promovetur, siue ille de Societate sit, siue extra eam. Secunda, vt præcludatur ostium ambitioni nullis locis certis eis, qui ad gradum promoventur, assignatis, quin potius honore se inuicem prævenire nulla locorum differentia obserata curent. Tertia, vt quemadmodum Societas gratis docet, ita & ad gradus gratis promoveat, & non nisi admodum exigui sumptus (licet voluntarij sint) externis permittantur, ne consuetudo vim legis tandem obtineat, & in ea parte decursu temporis excessus fiat. Vnde in declaratione dicitur, non permittentur conuiuia, nec alij ludj, qui cum sumptibus non mediocribus sunt, & ad finem nobis propostum inutiles sunt. Quarta, ne Rector magistris, vel vllis alijs de societate, sibi, aut collegio pecuniam, aut dona quævis ab vllis pro re quavis in ipsorum villitate facta accipere permittat. Quinta, ne in horum graduum collatione pilci, aut chirothecæ, vel quid aliud detur.

4. Circa primam conditionem de examine requisito dubitari potest; an eo omisso validus esset gradus? Sed hæc quæstio facile deciditur. Si gradus recipiendus est in universitate Societati non subiecta, spectanda sunt eius statuta, quæ si pro omnibus indifferenter hoc examen præscribunt, nullus erit gradus eo omisso, tametsi graduandus noverit doctus existat, vt optime tradit Rebuff. de privileg. Scholar. privileg. 86. *vers. ego vero.* Hieron. Gonzal. *reg. 2. cancellar. gloss. 4. num. 89.* creditur enim pro forma exigij, qua deficientie corrigit actus. At si gradus in universitatibus Societatis recipiendus est, potest Rector Universitatis habita licentia à Generali, vel Provinciali iustas ob causas hoc examen publicum remittere, sicut dicitur. 4. p. *constitut. cap. 15. §. 4. in declarat. lit. 2.*

5. Secunda conditio de locis extra numerum accipiendis facile obseruari potest in universitatibus Societatis subiectis, at in alijs, in quibus frequenter loca designantur pro cuiusque antiquitate difficile est. Sed non obinde à recipiendo gradu illis universitatibus debent religiosi Societatis excludi. Quia hæc conditio intelligi debet, cum com-

modè seruari potest, & quantum est ex parte religiosorum. Hi enim quantum est ex se loca certa non accipiant, sed alijs facile cedant, seque extra numerum constituent. Si tamen universitas non solum ea loca certa tribuat, sed quasi ad ea recipienda compellat; cum ea receptio potius sit necessaria quam libera, humilitati non derogat, neque ambitionis speciem habet, neque prauum aliquem affectum fouet, sic supponit pro certo Suarez 4. *de religione tract. 10. lib. 5. cap. 4. num. 10.*

6. Tertia conditio de non faciendis sumptibus pauperes decentius optime seruari potest in universitatibus Societatis, at in universitatibus externis difficile apparet. Nam etiam religiosi nullos extraordinarios, & indebitos sumptus facere velint: sumptus tamen obligatorij ita magni esse solent, vt videantur pauperes dedecere: sæpe enim ad mille aureos accedunt. Ex quo videtur inferri in his universitatibus non posse religiosos Societatis iuxta eorum regulas, & statuta promoueri, confirmarique potest ex Bulla Pij IV. edita anno 1561. *exponi nobis super fecibus*; vbi statim post principium inquit Pontifex non expedire, vt scholares in nostris collegijs litteris vacantes promouerentur ab universitatibus partim propter obligationes, & iuramenta per inibi promouendos præstari solita, partim ob nimias, quæ ibi fieri solent impensas. Si ergo scholaribus externis hoc non expedit, à fortiori non expedit Societatis religiosi. Nihilominus hæc non vrgent, quominus possint religiosi Societatis in supradictis universitatibus promoueri non quidem frequenter, sed rarò: quando scilicet bono nomini Societatis, eiusque doctrinæ, institutisque defensionis, & proximorum utilitati iudicatum fuerit expedire; eoque casu non nisi selectæ personæ promouendæ sunt. Quod vero frequenter non debeat in his universitatibus religiosi promoueri, sed rarò: conuincit Bulla Pij IV. generaliter id affirmans de omnibus scholaribus, qui in nostris collegijs student; eaque de causa facultatem ibidem concedit illius collegij superiori, studiorumque præfecto, vt adhibitis gradum duobus, vel tribus magistris prædictis scholaribus secum conferat habentem eandem qualitates, privilegia, & exemptiones, ac si in universitate receptus esset. Sed hoc non obstat sæpe supra dictis scholaribus expedit in illis universitatibus promoueri. Tum quia gradus in universitate receptus plus apud homines estimatur. Tum quia gradus à societate concessus forè absque litigio non admittetur, tum ob alias causas. Ergo idem est dicendum de Societatis religiosi; frequenter in quâ non expedire ab universitatibus promoueri bene tamen rarò, & personas selectas. Neque hæc promoueri est aduersus conditionem in constitutione præscriptam. Fateor enim sumptus exigui non esse, sed ingentes: nego tamen pauperes dedecere; alias dedecere omnes alios religiosos, qui verè pauperes sunt, concedendumque esset illos malè facere in supradictis universitatibus se promouendo, Pontificemque, & prælatos iniquè procedere permitrentes universitati eos sumptus à religiosi exigere. Non igitur affirmari potest supradictos sumptus à religiosi paupertate alienos esse. Ratio vero ea est, quia ij sumptus non sunt à religiosi pro libito, sed occasione gradus accipiendi, & in illius consequentiam. Cum ergo gradus in illis universitatibus religiosi pauperes non dedecere, sed sæpe convenientissimus sit, nec dedecere possunt accessorij sumptus. Illi ergo sumptus religiosi pauperes dedecere, qui necessarij non essent gradui recipiendi; quia ij non necessitati, sed vanitati deseruirent, quæ à religiosi paupere procul esse debet. Supra dicta efficacius procedunt, cum non ex peculio religiosi, vel ex bonis religionis sunt hi sumptus, sed à quodam externo ad illum finem donantur. Eo enim casu manifestum est, non fieri sumptus, qui pauperes dedecere: cum non à religiosi paupere fiant, sed à seculari diuite. Quod si secularis non universitati immediate (vt facere poterat) sed religiosi, vel religioni eos sumptus donet in susceptione gradus consumendos, religiosi eos expendens dici non potest suæ paupertatis puritatem violare; cum non ex sua libera voluntate, sed ex donantis voluntate ad rectum finem concessos expendat.

7. Quarta, & quinta conditio & facile seruari possunt, & sunt omnino seruandæ: quia humilitatem spectant. Hæ enim probant non esse accipiendum gradum ob honorem, & lucrum, quæ ex gradibus provenire solent, sed ob maiorem Dei gloriam, & proximorum salutem; sicut rectè notauit Suarez t. 4. *de relig. tract. 10. lib. 5. cap. 4. n. 11.* Conditiones verò requisitæ in collatione graduum à Societate explicata non indigent, ex se enim satis parent.

8. Aduertendum tamen est Iulium III. in Bulla incipiente *sacra religionis*, edita anno 1552. quamque confirmavit Pius IV. in Bulla incipiente *exponi nobis*, anno 1555. concessisse religiosi collegiorum Societatis Iesu existentium in universitatibus alicuius studij generalis, si prævio rigoroso, & publico examine in eisdem universitatibus reperti fuerint idonei, & Rectores universitarum eos gratis promoue-

re recuſauerint, vt in prædictis collegiis à Præpoſito Generali, vel de eius licentia à quouis ex inferioribus Præpoſitis, vel Rectoribus huiusmodi collegiorum cum duobus, vel tribus doctoribus, ſeu magiſtris per eodem eligendis promoueri poſſint ad Baccalaureatus, & Magiſterij, Licentiaturæ, & Doctoratus gradus. Religioſis vero collegiorum exiſtentium extra vniuerſitates conceſſit, vt abſoluto ſtudioſum ſuorum curſu, & rigoroſo examine præcedente à Præpoſito Generali, vel de eius licentia à quouis ex Præpoſitis, vel Rectoribus huiusmodi collegiorum cum duobus, vel tribus doctoribus, & magiſtris per eodem eligendis ad prædictos gradus poſſint promoueri. Hi vero promoti gaudent omnibus priuilegiis, & prerogatiuis, quibus gaudent qui in vniuerſitatibus rigoroſo examine præuia, ac alias iuxta inibi obſeruari ſolitos, & requiſitos vſus promouentur: ſic in ſupradictis Bullis, & referuntur in compendio priuileg. verbo gradus, & à Man. Rodrig. t. 1. quaſt. regul. q. 7. art. 3.

§. VII.

De officio tutoris, & curatoris religioſis interdictione.

- 1. Religioſi tam à teſtatore, quam à iudice designati tutores, & curatores eſſe prohibentur.
- 2. De tutela, vel cura legitima eſt aſiquale diſcultas. Affirmatiuam partem tenent aliqui. Sed verior eſt negatiua.

Non poſſunt religioſi in teſtamento pupillorum tutores, & minorum curatores designari, neque etiam à iudice deficientibus tutoribus, vel curatoribus teſtamentariis, & legitimis. Quod ſi ex teſtamento, vel à iudice designentur, ipſi admittere non poſſunt: habetur expreſſe cap. peruenit, 86. diſt. & Auth. de ſanctiſſim. epiſcop. §. Deo autem amabilis collat. 9. & leg. Regia 45. tit. 6. part. 1. & leg. 14. tit. 16. part. 6. Quod ſi hac prohibitione non obſtante hanc tutelam religioſi admittant, nulla eſt admiſſio, & conſequenter omnia inde ſubſequentia nulla ſunt: ſic Azor. t. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 11. q. 3. Sanchez lib. 6. ſumm. cap. 24. numer. 23. Mouentur ex Textu in dicta Authentica. §. Deo autem ubi dicitur monachos nulla lege tutores, & curatores cuiuſcuſque perſonæ fieri permiſſimus: & ex leg. Regia 14. venite verbo non poteſt, ibi. Obiſpo, ni munge ni otro religioſo non puede ſer guardador de guerfano. Quæ verba (inquit Sanchez) denotant religioſos incapaces eſſe curæ, & tutelæ. Sed cum verbo non poteſt, quod efficacius eſt, quam non permittere vtiur Clem. 1. de Procuratoribus, vt neget religioſis procuracionem, eoque non obſtante decilum cum Sanch. reliquimus religioſos admittentes procuracionem abſque ſuperioris licentia valide admittere? efficitur ſane ex verbo non poteſt, non probari ſatis hanc religioſi incapacitatem. Et præterea, quia ſupradicta lex æque de Epiſcopis, ac religioſis loquitur, cum tamen Epiſcopi non redduntur incapaces tutelæ ſi eam admittant. Quapropter eam cenſeo eſſe legitimam rationem: quia nullus religioſus, vt pote proprio carens obligare aliqua bona poteſt pro tutela adminiſtranda, quod in omni tutela neceſſarium eſt.

2. Diſcultas nonnulla eſt de cura, & tutela legitima ſic appellata: quia à lege deſertur conſanguineis ab inteſtato ſuccedentibus, an inquam huius curæ, & tutelæ religioſi capaces ſint ex licentia prælati: affirmat Gloſſa in cap. peruenit, 86. diſt. verſ. tutela in 2. ſolut. & ibi. Tutelæ. Angel. verbo tutela, n. 1. Sylueſt. q. 1. Tabiena q. 1. Azor. lib. 12. inſt. moral. c. 11. q. 3. Mouentur ex dicto cap. peruenit, ubi hæc tutela permiſſitur Epiſcopis, quibus religioſi æquiparantur, vt conſtat ex dicto cap. & ex leg. 14. tit. 16. part. 6. Et licet in §. Deo amabilis Authentice de ſanctiſſim. Epiſcop. ſit quælibet tutela religioſis interdictione, corrigitur hoc interdictionem (inquit ſupradicti Doctores) per Textum in cap. ſin. 86. diſt. Sed multo verius eſt incapaces eſſe religioſos ſupradictæ tutelæ, quia in Auth. de ſanctiſſim. Epiſcop. & leg. Regia 14. indiſtincte omnis tutela religioſis interdicitur. Textus autem in dicto cap. peruenit nullum verbum habet, ex quo poſſit colligi hoc interdictionem corrigi: ſic gloſſa dicto cap. peruenit in 1. ſolus. Greg. Lopez dicta leg. 14. verb. no puede, Sanchez lib. 6. cap. 14. n. 25. Gutierrez de tutel. 1. p. c. 1. n. 30. Mol. t. 1. de inſtit. tract. 2. diſt. 221. verſ. religioſus. Quod verum habet, vt tradit Sanch. Mol. & Greg. Lopez etiam ſi tutela eſſet miſerabilium perſonarum. Quia eſto hæc tutela Epiſcopis permiſſatur in cap. peruenit, & aliquando ad illam ſuſcipiendam obligentur, poſſuntque clericos ſuæ diœceſis cogere ad illius adminiſtrationem, nunquam tamen religioſis id reperitur permiſſum. Neque eſt ſimilis ratio de Epiſcopis, & religioſis, cum Epiſcopi proprium habeant, quod poſſint obligationi tutelæ ſubſicere, ſecus religioſi.

§. VIII.

De electione ſepulturæ religioſis interdictione.

SUMMARIUM.

- 1. Prælati religioſis ſupremis eligere poteſt ſepulturam inferiori autem dum ſuperior non contradicit.
- 2. Prælati eligere ſuis ſubditis ſepulturam poteſt.
- 3. Subditi non poteſt ſibi eligere ſepulturam.
- 4. Prædicta doctrina apponitur limitatio.
- 5. Si ſuperior permiſſat religioſo ſubdito ſepulturam eligere, electionem valere, vt verius reſpondetur.
- 6. ſepultura, caſu quo eam licet eligere, cuius expenſis faciendus ſit Breuiter reſpondetur.
- 7. Si religioſus in loco remoto decedat ſepultura non electa, in parochiali, ſub qua deceſſit ſepelendus eſt. Si vero eo in loco monaſterium ſui ordinis aſſit, aduerſus Sanchez & alios ſub diſtinctione reſpondetur, quæ non verſatur circa religioſos Societatis Jeſu.
- 8. Nouitius eligere poteſt ſepulturam, ſi ea non electa decedat, in monaſterio ſepelendus eſt.
- 9. Cuius expenſis nouitius ſepelendus ſit? Spectanda conſuetudo.

Tres ſunt perſonæ religioſæ, de quibus dubitatur, an poſſint eligere ſepulturam. Abbas, Subditus, & Nouitius. Abbas, ſi ſupremus religioſis Prælati ſuæ, ſicutum eſt eligere poſſe ſepulturam; quia habet velle & nolle à religione independens. De aliis prælatiſ inferioribus negat Sylueſt. verbo ſepultura, q. 6. & ibi Armilla, n. 6. quia abſolute velle, & nolle non habent, cum illud habeant ab aliis prælatiſ dependens. At Man. Rodrig. t. 3. quaſt. regular. q. 60. art. 1. & Sanchez, aliis relatis, lib. 6. ſum. cap. 14. n. 7. probabilius concedunt quilibet prælato poteſtatem eligendi ſepulturam: quia eo ipſo, quo prælatiſ eſt, velle, & nolle habet in pertinentibus ad ſuæ ſuorumque diſpoſitionem. Quod ſi dicas habere voluntatem dependentem à ſuperiore prælato, ex volumatæque illius annullari poſſe. Reſpondeo antequam morte confirmetur id verum eſſe, at morte confirmata voluntas nequit annullari, quia non adeſt niſi in effectu, quem obſtinuit. Supradicta procedunt, dummodo verè ſuperior moriatur. Nam ſi officio deſiſto moritur, ceſſat electio antea facta; quia cum tempore prælaturæ forſitan non fuerit effectuſ, petiſ illius valent, vt pote perueniens ad tempus in habile, incapaxque electionis: ſic Sanch. & Man. locum allegatis.

2. Sed an Prælati� eligere ſuis ſubditis ſepulturam poſſit? Affirmat Man. Rodrig. t. 3. q. regul. q. 60. art. 1. Mouetur, quia pater eligere poteſt filio impuberi ſepulturam: quia in eius eſt poteſtate, ſed religioſus eſt in poteſtate prælati. Ergo prælatiſ eligere poteſt eſi ſepulturam. Sed contrarium merito defendit Petrus Vvaldis ab ipſo Manuele relatus, quem ſequitur Sanchez dicto c. 14. n. 6. Quia pater non elegit ſepulturam filio impuberi ratione patriæ poteſtatis: aliis & filio puberi eligere poſſet, & vxori maritus contra Text. in cap. licet de ſepul. in 6. cum prædicti filij puberes ſint ſub patriæ poteſtate, & vxor ſub poteſtate mariti, ſed eligit ſepulturam, quia ita eſt conſuetudine receptum vt conſtat ex dicto cap. licet, qualiſ conſuetudo pro religioſis non inuenitur, Dices religioſorum voluntas tranſlata omnino eſt in prælatiſ voluntatē: ſed hæc tranſlatione ceſſante poſſet quilibet religioſus ſepulturam eligere. Ergo id ipſum poterit prælatiſ ob prædictam tranſlationem. Reſpondeo negando conſequentiam: quia non tranſfertur voluntas quoad realitatem, ſed quoad ſubiectiōnem iuxta religionis regulas: at in nulla religione hæc poteſtas conceſſa eſt prælatiſ eligendi ſibi ſubditis ſepulturam: quippe eſſet contraria iuri canonica decernenti locum ſepulturæ carentibus electione.

3. De religioſis ſubditis eſt deſiſto in cap. de ſin. ſepul. in hæc verba: Religioſi niſi à propriis monaſterii adeo forſitan ſint remoti, quod ad ea cum moriuntur commode portari non poſſunt, neque ſibi cum velle, vel nolle careant ſibi eligere ſepulturam, ſed ſunt apud ſua monaſteria tumulandi. Ex cuius textus deſiſione inferitur religioſum eligere non poſſe ſepulturam, niſi à proprio monaſterio ita remotus ſit, vt nequeat commode ad illud cum moritur, deportari. Neque obſtat ſepulturam concedendam eſſe religioſo eo tempore quo iugo obedientiæ ſolutus ſit, vt inde inferas eligere poſſe. Nam eſto id locum habeat in muliere vxorata iuxta textum in cap. de vxore, De ſepul. ubi vxorata conceditur ſepultura electio, eo quod electio iſta, vt inquit textus, ad eum poſſus ritum pertineat, in quo mulier ſoluitur à lege viri; non inde inferitur religioſum eligere poſſe; quia vxoris ſubiectio eſt longe diuerſa à religioſi ſubiectiōne; illa enim ſolum habet

locum in his, quæ præiudicare possunt marito, non in aliis; et quæ de causa inuito marito testari potest, & eligere sepulturam; quia in horum dispositione marito non præiudicat. At religiosi subiectio tam præiudicantia prælato, quam non præiudicantia spectat, quia est subiectio plena voluntatis ac proinde religioso non permittitur sepultura electio, bene tamen uxori: sic gloss. dicto cap. fin. de sepultur. in 6. ver. sepulturam. Sanch. lib. 6. sum. c. 14. n. 1.

4. Hanc tamen doctrinam communiter Doctores limitant ne procedat in religioso ita longè à proprio monasterio decedente, vt nequeat commodè ad illud sepeliendus deportari. Nam eo casu permittitur, vt sepulturam eligere possit, cum propria nequeat ei concedi; colligitur ex dicto cap. Religiosi de Sepultura. in 6. per argumentum à contrario sensu, & tradit gloss. ibi in fine. Abbas. a. num. 4. de sepultur. c. cap. nimis iniqua de excessib. prelat. n. 2. per illum text. Syluest. verbo sepultura q. 6. Nauarr. comment. 2. de Regular. n. 43. Man. Rodrig. quest. regular. 1. 3. q. 60. art. 2. vers. aduertendum Sanch. lib. 6. sum. c. 14. n. 3.

5. Sed quid si superior permittat religioso subdito eligere sepulturam, erit licita, & valida electio? Videatur non esse, quia textus in dicto cap. religiosi expressè decidit religiosos carere potestate eligendi sepulturam, esseque apud sua monasteria tumulandos, nisi ita remore à proprio monasterio decedant, vt acqueant commodè ad illud deportari. Cum ergo textus sepulturam designet, & potestatem eligendi tollat, solumque in illo casu speciali absentiam concedat, efficitur nec licentiam à prælato concedi posse, vt pote contra legem Pontificiam, nec electionem ex vi illius licitam, validamque esse. Ceterum verius videtur oppositum; posse inquam prælatum licentiam concedere, electionemque inde factam licitam validam esse. Mouetur quia prælatus eligere sibi sepulturam potest, vt dictum est, ergo potest religioso subdito facultatem eligendi concedere. Neque enim maiori potestate secum vri potest, quam cum subditis; si quidem tota potestate dispensandi secum prælato competens ex officio gubernandi subditos prouenit, atque adeo potius cum subditis, quam secum vri illa poterit. Deinde Text. in cap. religiosi ea ratione ducitur ad negandum religioso potestatem eligendi sepulturam, quia vellet, vel nolle caret, hoc est quia caret valuante propria à prælato independente. Quæ ratio solum probat non posse religiosum eligere sepulturam prælato inconsulto, ac non probat ex eius licentia eligere non posse. Nam ea posita & vellet, & nolle habet.

6. Sed cuius expensis hæc subditi sepultura, & prælati sibi sepulturam eligentis facienda est? Respondeo ex illis bonis, quæ ad huiusmodi effectum prælatus applicauerit, quia tam pecunia religiosi, quam bona monasterij suæ dispositioni subdantur. Quod si prælatus non expressis, credendum est eius voluntatem fuisse, vt ex peculo defuncti dictæ expensæ soluantur, quia religioi vtilius est. Si autem prælatus, vel religiosus peculo caret, ex boni monasterij soluentæ expensæ sunt. Neque mirum est, quod monasterium eam obligationem habeat; si quidem ea tenetur cum religiosus extra monasterium in loco remoto decedit sepultura non electa. Quia eo casu si religiosus peculo, vel beneficio caret, expensis monasterij sepelitur. vt tradit Man. Rodrig. tom. 3. quest. regular. questio. 60. art. 3. & Sanch. lib. 6. sum. c. 14. n. 4.

7. Eo autem casu, quo religiosus in loco remoto decedit sepultura non electa, in parochiali, sub qua decessit, sepeliendus est: sicuti quilibet alius secularis in itinere moriens: tradit Glossa dicto cap. religiosi, de sepultura in 6. & ibi Anchar. Franc. & Dominic. quos refert, & sequitur Sanch. dicto cap. 14. n. 4. Si autem eo in loco monasterium sui ordinis adsit, Syluest. relato Anton. cap. 1. de sepultura verbo sepultura q. 8. vers. secundum, & Sanch. lib. 6. sum. c. 14. n. 4. affirmant in eo sepeliendum religiosum esse, & non in parochiali esto transeunt ibi commoratus fuerit. Et ratio esse potest; quia illud monasterium aliquo modo proprium religiosi est. Ceterum verius censeo in parochiali, sub qua decessit sepeliendum esse, si solum transeunt ibi exiterit; quia iure firmatum est, si quilibet peregrinus, si ad sepulchra suorum maiorum defertur non potest, in parochiali illius loci, in quo decedit esse sepeliendum, vt tradit Syluest. pluribus relatis supra. At ab hac generali lege non inuenitur exemptus religiosus à proprio monasterio remotus, ergo ibi sicut & alij peregrini, sepeliendus est. Neque obstat ibi adesse monasterium sui ordinis, quia, illud non est proprium, aliàs non posset eligere sepulturam, sed necessitatio apud illud esset tumulandus. Notanter dixi, si solum transeunt ibi exiterit, nam si in illud monasterium missus fuerit causa perpetuæ residentie, apud illud sepeliendus est; quia est proprium, propriæque religiosi parochia. Atque ita docet Glossa ex communi sententia eo cap. religiosi in casus possessione. Religiosi verò Societatis Iesu, cum nullam Societatis domum singulariter propriam habeant, sed quilibet domus, & collegium proprium cuiusque sit, est in eo loco decedant, ubi domus, vel collegium Societatis est, apud ipsum

Perd. Castro Sam. Mor. Pars 111

sunt sepeliendi, & non in parochiali, nec in cathedrali.

8. Superest dicendum de nouicio quem certum est, eligere posse sepulturam; quia solum religiosi sepultura electio interdicitur, cap. fin. de sepultura in 6. At nouitius sub nomine religiosi in odiosis non venit. Deinde religiosi sepultura electio prohibetur; quia carere velle, & nolle proprio, quo tamen nouitius gaudet, & ita tenet aliis relatis Sanch. lib. 6. sum. cap. 14. num. 10. At si decedat non electa; in monasterio sepeliendi sunt. Tum quia monasterium est nouitij parochia, & prælatus parochus quoad sacramentorum susceptionem. Ergo etiam quoad sepulturam. Tum quia ita est consuetudine receptum, & priuilegiis religionum firmatum: sic Syluest. verbo sepultura, q. 8. dicto 7. Man. Rodrig. quest. regular. q. 60. art. 2. sine. Sanch. aliis relatis dicto cap. 14. num. 11. Neque ab hoc iure cadit nouitius, vt placuit Syluestro, quamuis voluntatem habuerit redeundi ad saculum; nam dum reipsa non redit, domicilium acquisitum non admittit. Sanch. dicto c. 14. n. 11. sine.

9. Quod si inquiras, cuius expensis nouitius sepeliendus sit? Breuiter respondeo, sepeliendum esse propriis expensis, si proprium habeat, nisi consuetudine introductam sit expensis, monasterij sepeliendum esse. Sanch. dicto cap. 14. num. 12. At si proprio caret, monasterij expensis est sepeliendus, quia illius est membrum, & sub illius obedientia decessit. Quod adeo verum est, vt seclusa consuetudine parentes eius diuites obligari non debeant, eas expensas soluere, vt pote qui ab eorum cura separatus decessit, quamuis reuocabilliter Sanch. lib. 6. sum. c. 14. n. 14.

PUNCTUM XIV.

Quibus pœnis subiciatur Religiosus delinquens à Prælati regularibus puniendus.

SUMMARIUM.

1. Duplex genus pœnarum distinguitur.
2. Religiosus delinquens pœnitioni prælati subiectus est.
3. Quas pœnas spirituales prælatus regularis imponere possit.
4. Abbas, si pœnis spiritualibus coercere moniales non potest.
5. Prælato regulari interdicitur subditum delinquentem pœna mortis punire. Idem dicendum est de mutilatione, & uerberatione publica.
6. An pœna trirremium possit religiosus delinquens à prælato regulari condemnari. Arguitur pro parte negatiua.
7. Dicendum est prælati regulares posse hanc pœnam infligere, & soluuntur rationes contrariae.
8. Pœnam incarcerationis temporalis, seu perpetuæ, ieiuniorum, & aliarum similium potest Prælatus infligere, & subditus tenetur in se exequi.
9. De pœna perpetuæ carceris, & trirremis est difficultas, an obligari sint religiosi eas exequi. Proponitur ratio dubitandi pro parte negatiua, & soluuntur rationes contrariae.
10. A sententia affirmatiua, vt potè à communi recedendum non est. Et satisfit rationi dubitandi.
11. Si carcer sit ita durus, vt periculum vitæ timeat, fugere potest.

1. **D**uplex genus pœnarum distinguere possumus, aliæ sunt pœnæ spirituales, aliæ corporales. Spirituales sunt, excommunicatio, suspensio, interdictum, irregularitas, & inhabilitas ad quæcumque beneficia, iura, & ministeria spiritualia: Corporales sunt quæcumque corporis afflictio, & castigatio, incarcerationio, infamatio, reprobatio, maximè si publica sit, deputatio ad vile ministerium, vel laboriosum &c.

2. Religiosum igitur delinquentem subiectum esse pœnitioni prælati in comperto est apud omnes; quia est pars communitatis religiosæ, quæ potestatem habet subditos delinquentes puniendi, tum ratione dominij ex professione acquisiti, tum ratione iurisdictionis à Pontifice concessæ. Verum est quod potestate dominatiua spectata puniri religiosus graui pœna non potest. Non enim potest morti condemnari neque perpetuo exilio, nec trirremibus aliisque pœnis similibus, quia hæc alienæ sunt à domestica, paternaque gubernatione, quam potestas dominatiua respicit. At spectata iurisdictionis potestate hæc omnes infligi possunt, si absque vlla limitatione iurisdictionis concessa sit.

3. Et quod attinet ad pœnas spirituales quilibet prælatus regularis, etiam localis (nisi consuetudine aut constitutionibus religionis limitatum sit) potest religiosum delinquentem censuris excommunicationis, suspensionis, & interdicti personalis innodare; quia hæc potestatis concessio & correctio delinquentis, illiusque pœnitioni maximè necessaria,

erat.